Suomen ympäristökeskus SYKE
PL 140
00251 HELSINKI

Asiantuntijalausunto

3.5.2017 SYKE-2017-J-90

Eduskunnan ympäristövaliokunta
YmV@eduskunta.fi

VNS 4/2017 vp - Julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2018-2021

Suomen ympäristökeskus (SYKE) kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi julkisen talouden suunnitelmaa koskien.

Olemme perehtyneet suunnitelmaan sekä mm. Sipilän hallituksen puolivälitarkastelun yhteydessä julkaistuihin aineistoihin. Vuodet 2018-2019 ovat arviomme mukaan oleellisia koko suunnitelmajakson kannalta. Koko suunnitelmajakso on merkittävä myös useiden aikajänteeltään hallituskautta pidempien kehityspolkujen kannalta.

SYKE haluaa kiinnittää ympäristövaliokunnan huomiota muutamiin seikkoihin.

Kiertotalouden vauhdittaminen on oleellista luonnonvarojen käytön kestävyyden kannalta. Siirtyminen kohti kiertotaloutta luo uusia liiketoimintamahdollisuuksia, mutta samalla se heikentää joitakin nykyisiä toimintoja. Kiertotalouden kehittämisessä on tärkeää nähdä tarvittavien muutosten moninaisuus ja muutosten edellytysten luominen kokonaisuutena. *Julkisen talouden suunnitelmaan sisältyvät linjaukset ovat sinänsä myönteisiä, mutta suunnitellut taloudelliset panostukset ovat tarpeisiin nähden vaatimattomia.* Suhteutettuna biotalouden kehittämisen rahoitukseen kiertotalouden rahoitus on varsin vähäistä.

Vähähiiliseen yhteiskuntaan siirtyminen on välttämätöntä ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi. Suomessa tarvitaan tuntuvia toimenpiteitä asumisesta, liikenteestä ja ruoantuotannosta aiheutuvien hiilidioksidipäästöjen vähentämiseksi. *Julkisen talouden suunnitelmassa on tavoitteita vähähiilisyyteen siirtymiseksi, mutta tarvittavien ohjauskeinojen suhteen suunnitelman linjaukset ovat varsin yleisellä tasolla.*

Julkisen talouden suunnitelmassa on tarkasteltu **innovaatioiden edistämistä** mm. tutkimusrahoituksen lisäämisen sekä julkisten hankintojen kautta. *SYKE pitää tavoitteita kannatettavina*. SYKE haluaa kiinnittää huomiota muutamiin seikkoihin:

- tutkimuksen lisärahoituksen kohdistaminen olemassa oleviin huippuyksiköihin ei välttämättä edistä tietämyksen lisäämistä uusilla aihealueilla, kuten esimerkiksi luonnon ja hyvinvoinnin ja terveyden yhteyksien ja merkityksen tutkimuksessa
- tutkimuslaitosten perusrahoituksen leikkaukset ovat heikentäneet niiden edellytyksiä sitoutua pitkäjänteisesti ehdotettujen lippulaiva-tutkimuskeskittymien toimintaan;
- valtionhallinnon lisäksi kunnat ja kuntayhtiöt sekä jatkossa myös maakunnat ovat merkittäviä toimijoita julkisissa hankinnoissa, joilla voidaan edistää mm. kiertotaloutta ja parantaa luonnonvarojen käytön kestävyyttä sekä vauhdittaa hiilipäästöjen vähentämistä. Tämä edellyttää kuitenkin julkisten hankintojen kriteerien edelleen kehittämistä ja sen varmistamista, että kriteereitä myös käytännössä sovelletaan.

Kaupunkien ja kaupunkimaisten yhdyskuntien kehitys vaikuttaa ympäristön tilaan, luonnonvarojen käyttöön sekä ihmisten hyvinvointiin ja terveyteen. Pääasiallinen kehityssuunta Suomessakin on se, että osa kaupunkiseuduista kasvaa ja samaan aikaan osa kaupungeista tai kaupunkimaisis-

ta yhdyskunnista taantuu. Ilmiö liittyy vahvasti talouden rakenteiden muutoksiin. Kaupunkien kestävyyttä edistäviä toimenpiteitä olisivat mm. vähähiilisyyden edistäminen, resurssitehokkuuden lisääminen sekä luonnon tuottamien hyvinvointihyötyjen turvaaminen. *Julkisen talouden suunnitelma ei sisällä selkeitä linjauksia eikä taloudellisia panostuksia kestävän kaupunkikehityksen edistämiseksi Suomessa.*

Julkisen talouden suunnitelma sisältää linjauksen Etelä-Suomen metsien monimuotoisuutta edistävän **Metso-rahoituksen** lisäämiseksi vuosille 2018-2019. *SYKE pitää linjausta erittäin hyvänä*.

Merentutkimusalus **Arandan** peruskorjaukseen on esitetty vuodelle 2018 samaa määrärahaa kuin aiemmassakin kehyksessä. Alkuperäinen, vuonna 2013, tehty alustava kustannusarvio on saatujen tarjousten perusteella liian alhainen johtuen mm. yleisestä kustannustason noususta ja uusien merenkulun säädösten aiheuttamista vaatimuksista. SYKE on esittänyt, että vuoden 2017 lisätalousarviossa myönnettäisiin lisämääräraha, joka mahdollistaisi peruskorjauksen toteuttamisen tarjouskilpailun voittaneen ehdotuksen mukaisesti. Lisämääräraha on esitetty vuodelle 2017 yhteensä 3,0 milj. euroa ja vuodelle 2018 1,6 milj. euroa.

Harri Juvonen
Palvelujohtaja